

Ἐτερον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος

Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν υἱός, καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὐ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος. Ταῦθ' ὁ μεγαλοφρονότατος τῶν προφητῶν Ἠσαΐας διὰ τοῦ πνεύματος ἡμῖν προηγόρευσεν· ὁ γὰρ συνάνταρχος καὶ συναΐδιος λόγος τοῦ θεοῦ, ὁ πρὸ αἰώνων ἐκ πατρὸς γεννηθεὶς, σήμερον γεννᾶται ἐπὶ γῆς ἐκ μητρὸς, ἐν φάτῃ ἀνακλινόμενος, καὶ ἐν ἀγκάλαις αὐτῆς βασταζόμενος· ἐκεῖ μὲν, ἀνάρχως παρὰ πατρὸς συνανάρχου· ἐνταῦθα δὲ, ἐν χρόνῳ παρὰ μητρὸς ἀπειράνδρου· ἄνω μὲν, μόνος ἐκ μόνου· κάτω δὲ, μόνος ἐκ μόνης· ἄνω μὲν, ἐν κόλποις τοῦ πατρὸς προαιώνιος· κάτω δὲ, παιδίον ἐν ἀγκάλαις μητρὸς βασταζόμενος. Παιδίον, φησὶν, ἐγεννήθη ἡμῖν υἱός, καὶ ἐδόθη ἡμῖν· τί οὖν ποθ' ἡμῖν βούλεται εἰπεῖν τὸ, ἐδόθη ἡμῖν, τῷ λόγῳ οὕτως ἐπεισαγόμενον; ἢ ὅτι παιδίον μὲν τὴν ἐμὴν οἰκονομῶν σωτηρίαν, ὡς ἀπαθῆς μὲν ὦν τῇ θεότητι, παθητός δὲ γενόμενος ἀνθρωπότητι, ἅτε δὴ ἐκὼν τὴν ἡμετέραν σάρκα προσειληφώς· κενώσας γὰρ ἑαυτὸν καὶ τὴν τοῦ δούλου μορφήν προσλάβων, σύμμορφον ἑμὲ τῆς οἰκείας ἀπειγάσχο δόξης· τοῦτο γὰρ φησὶ καὶ Παῦλος ὁ τῶν Ἀποστόλων ἀκρότατος, ἡμῶν, εἰπὼν, τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχαι· υἱός δ' αὖ πάλιν, ἅτε δὴ καὶ πρὶν γεννηθῆναι συνάνταρχος ὦν τῷ πατρί. Φέρει δὲ καὶ ἐπ' ὤμων ἀρχὴν, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν· ἧς αὐτός ἐστι κεφαλὴ. Ἐκκλησίαν δὲ τίνα θέλει ὁ λόγος ἐνταῦθα; ἢ τὸ συντετριμμένον καὶ ὀρειάλωτον· ὁ ζήτησας ἐπιμελῶς, ἀναῦρε· καὶ ἀνευρών, ἐπ' ὤμων ἀνέλαθε· καὶ ἀναλαβὼν, προσήγαγε τῷ πατρί· καὶ προβαπτῶν, ταῖς οὐρανίαις ἀντιψῆς δυνάμεσι. Καλεῖται δὲ τὸ

ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· ὁ γὰρ πρὸ αἰώνων εὐδόκησε περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ ὁ πατήρ, τοῦθ' ἅμ' αὐτὸς γεγονός, τὴν εὐδοκίαν τοῖς ἀνθρώποις εὐηγγελίσατο, σύμβουλος ὢν, θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστὴς, ἀρχῶν εἰρήνης, πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· σύμβουλος μὲν, ὅτι σύμφυτος ὢν, καὶ συνἀναρχος τῷ πατρὶ, οὐκ ἦν ὅτε οὐκ ἦν μετ' αὐτοῦ, εἰ καὶ ἐπ' ἐσχάτων, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου κατελθὼν, προσεῖλθε τὸ ἡμέτερον φύραμα, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· ἀλλ' ἄνω μὲν ἦν ἐκεῖ θεὸς ἰσχυρὸς, κάτω δὲ τελεὺς ἄνθρωπος, ἐν δυοῖν δοξαζόμενος φύσεσιν· ἄνωθεν μὲν, ἐξουσιαστὴς, τῷ πατρὶ ἰσοδύναμος· κάτω δὲ, ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ, ῥαπιζόμενος μὲν καὶ ὑβριζόμενος, καὶ τελευτῶν ὡς ἄνθρωπος—προσηλούμενος, ἀπαθὴς δὲ ὅλως διαμείνας θεότητα· πῶς γὰρ ὁ ἀνεκφοιτήτως οὐρανὸθεν φοιτήσας, καὶ μηδέποτε τῶν κόλπων τοῦ πατρὸς χωρισθεὶς; καὶ τοι γὰρ τοῦ χρόνου πληρωθέντος, ἡμῖν ἐπεδήμησεν, ἀλλ' οὐκ ἐκ τόπου τόπον μεταμείψαι πιστεύεται, οὕμενον· ἀλλὰ φύσιν τὴν ἐμὴν περιθέμενος, ὄφθῆναι μοι κατεδέξατο, ἀόρατος ὅλως ὑπάρχων τῇ φύσει, οὐδ' ἀρχὴν ἐκ τόπου λαβὼν τοῦ εἶναι θεὸς, ἀλλ' ἐφ' ᾧ φανῆναι ἀνθρώποις ὡς ἄνθρωπος, τὴν τοῦ ἀνθρώπου ταπεινότητα περικείμενος, ἀφανὴς ὢν ἄλλως καὶ ἀπρόσιτος τῇ θεότητι· διὸ καὶ λόγον προσαγορεύει αὐτὸν ἢ γραφὴ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, υἱὸν, λόγον, ἀπαύγασμα· τὸ μὲν τὸ ὁμοούσιον, καὶ ὁμόθρονόν εἶναι τῷ πατρὶ ἡμᾶς ἐκπαιθεύουσα· τὸ δὲ, τὸ κατὰ τὴν γέννησιν ἀπαθὴς τὸ πρὸ τῶν αἰώνων διδάσκουσα· ἀπαύγασμα δὲ, ὡς συνἀναρχον ἐκείνη καὶ συναΐδιον· ἐκαίνο μὲν ὅτι ἀναγκάτως ἀκολουθεῖ τὸν αὐτὸν τῇ οὐσίᾳ τῷ πατρὶ γεννηθῆναι· τοῦτο δὲ, τὸ κατὰ τὴν γέννησιν ἀπαθὴς ἡμῖν ὑψηλεῖται· ὡς γὰρ ὁ προφορικὸς οὗτος λόγος ἀπαθῶς ἐκ τοῦ

ἡμετέρου γενεῖται νοός· οὕτω καὶ ὁ πατήρ ἀπαθῶς ἐγέννησε τὸν υἱόν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ γενῆσει καὶ χρόνου θεωρεῖται διαφορὰ υἱοῦ πρὸς πατέρα κατὰ γε τὸ πρότερόν τε καὶ ὕστερον, καὶ τοῦθ' ὑποούτως παραιρεῖται τὸ σύγχρονον, ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ τῷ χρόνῳ τὸν υἱὸν γενέσθαι ὕστερον τοῦ πατρὸς, ἀπαύγασμα αὐτὸν προσηγόρευσι· τὸ γὰρ ἀπαύγασμα ἐξ ἡλίου τυγχάνει τικτόμενον, ἀλλ' οὐδέποτε, οὐδὲ κατ' ἐσπίοιαν αἵθεοῦ χωριζόμενον· ἀλλ' ἕμα ὁ δίσκος τοῦ ὀρίζοντος ὑπερέκυσε, καὶ τὸ φῶς ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐξήπλωται, τὸ αὐτὸ καὶ ἄγγελος τοῖς ἀνθρώποις γενόμενον· Ἐχρημεν τοίνυν, ἔσον οἷόν τε καταληπτὸν ἐν τῷ μυστηρίῳ, ἐκ μὲν τοῦ ἀπαυγίσματος, τὸ συνάναρχον· ἐκ δὲ τοῦ λόγου, τὸ κατὰ τὴν προάναρχον γέννησιν ἀπαθές· ἐκ δὲ τῆς υἰότητος, τὸ ἡμερούσιον καὶ ὁμόθρονον.

Τοῦτον τοίνυν τὸν ἕνα τῆς τριάδος ὄρωντες σήμερον οἱ ἄγγελοι ἐν φάτῃ ἀνακλιόμενον, καὶ ὑπὸ χειρῶν μητρὸς ἀπειράνθρου σπαραγανόμενον, ὕμνοις θεοπρεπέσι γεραίρομεν· οἷτε Μάγοι, ἡγεμόνι τῷ ἀστέρι χρησάμενοι, δῶρα προσφέρουσι, καὶ οἱ ποιμένες τῷ θαύματι ἐκπληττόμενοι, εὐλαβῶς πρὸς τὸ γιγνόμενον ἀφορῶσιν. Ἡρώδης δὲ μόνος μαινεται, καὶ τῷ σωτῆρι ἐπιβουλεύων, θανάτῳ ζῆμιοῖ πολυάριθμον νηπιότητα· ἀλλ' ἡμεῖς γε μετὰ τῶν πιστευόντων ἰσχύμενοι, δῶρα καὶ αὐτοὶ τῷ καθ' ἡμᾶς πτωχεύσαντι δι' ἡμᾶς προσενέγκωμεν, οὐ λιθάνωτον, οὐ χρυσὸν, οὐ σμύρναν, οὐδ' ἄλλο τι τῶν πολυτελῶν, ἀλλ' ὅπερ ἂν ἤ μάλιστα προσῆκον τῷ πάσης ὕλης ἐπέκεινα· καὶ ὕπερ ἐνεργούντες ἡμᾶς ἐδίδαξαν ἄγγελοι· Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ πᾶσι τοῖς ἐπὶ τῇ κατὰ Χριστὸν πολιτείᾳ σεμννομένοις ὑπάρχει πιστὰ καὶ εὐφρόσυνα· τὸ

στὰ, ἀλλὰ περὶ σοῦ οὐδὲ τῷ μάλιστα περὶ τούτων ἐκρι-
 βολοῦμένῳ, καὶ νῦν γε πρακτόμενα, καὶ τοῖς ὕστερον, ὡς
 εἰκός, ἐπαδόμενα, ἀναντιρρήτα γίνεται· τίς γὰρ καὶ πάν-
 των μὲν τῶν ἀρχομένων, μάλιστα δὲ τῶν μεираκίων ἡμῶν
 οὐκ ἂν πατέρα σε γενέσθαι ὁμολογήσει; τοῦτο δ' ὁμολογή-
 σας, πῶς οὐκ ἂν καὶ τὸ χρηστὸν τῆ τοῦ πατρὸς προσηγο-
 ρία προσθείη; καὶ γὰρ σοὶ καὶ τοῦτο οὐχ' ἥττορ τῶν ἄλλων
 περιεσπούδασται· πῶς γὰρ εὖ, τῷ εἰδῶτι, ὡς θάτερον πικρὰ
 θάτερον ἐστὶν ἀτελέ; διὸ καὶ Ὀμήρῳ τῷ ποιητῆ οὐκ ἀπέ-
 χρησε κατέρα τῶν ἀρχομένων ἀπλῶς τὸν ἀρχοντα προσι-
 κεῖν· καίτοι τίποτ' ἂν εἴη ἀνθρώποις τούτου θεώτερον ἔνο-
 μα; ἀλλὰ καὶ τὸ ἥπιον φέρων προσέθηκε τῷ πατρὶ, γονεῦ-
 σι τε ἅμα καὶ Ἡγεμόσιν· ἀγαθοῖς ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ τὴν προση-
 γορίαν καύτην ἠησάμενος πρέπειν.

Σωφρὸν δὲ τούτοις καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος ἀπα-
 φήνεται, φιλελευθερία· ἀξίων χαιρεῖν μᾶλλον, ἢ τοῖς σκήπ-
 τροις τοῦ Ἡγεμόνα, τῷ μὲν φόβῳ τὴν ἐπιείκειαν, τῆ δὲ
 ἀπειλῇ τὴν ἐλπίδα, ὡς οἱ παῖδες τῶν ἰατρῶν μέλιτι τοῖς νοσοῦ-
 σι τὰ φάρμακα, δεύσαντας· θεῖ γὰρ δὴ που τοῦς τῆς κρείττο-
 νος μοίρας τετυχηκότας μηδέποθ' ἐτέρως, ἢ τῷ εὖ ποιεῖν, εἰ
 θεῶ προκιρουῖντο προσοικειῶσθαι, δεικνύειν τὸ δραστηρίον·
 ὅπερ σύγ', εὐμενέστατε καὶ ἐπιεικέστατε Ἡγεμῶν, ἐπὶ πολ-
 λῶν ἀνεφάνης καὶ ἐς δεῦρο ἐπίδη ἰσόμενος, καὶ εἰς τοῦτ' ἐν
 παρὰ πᾶσαν ἐπιδειζόμενος τὴν ἀρχὴν.

Διὸ ἦτε νεολαία, ἐφ' οἷς τε νῦν ἐναργῶς, τὸ δὲ πλεόν καὶ
 προσδοκώμενον, μέγ' εὐφροῆς γινόμενος ὄφελος· ὅ, τε Κλήρος
 ἅπας μετὰ τῆς Γερουσίας, καὶ ζῦμπαν ὁμοθυμαδὸν τὸ ὑπή-
 κωσον, ἄσπερ πάλαι ἤρχοντο ἰδόντες ἡμέρας, κοινὴν ἤδη χρο-
 σεῖαν ἐτησάμενοι τῷ ἀρχιποίμενος προεξάρχοντος, εὐχονται
 Ζήτες καὶ τ. λ. κ.

Ἄλλοτερον κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος αὐθις ἀνάστασιν.

Ἐπεφάνη ἐν τῷ κόσμῳ ἡ ἡμέρα αὐθις ἐκείνη ἡμῖν ἡ σωτηρίας, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ὡς ἐκ ζοφεροῦ τοῦ ὀρίζοντος ἐξανέτειλεν σήμερον, ταῖς χρυσοειδέσιν ἀκτῖαι τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐκ περιδρομῆς κατακυγάζων· ὁ γὰρ λαὸς ὁ ἐν σκότητι τῆς ἀγνοίας καθήμενος, εἶδε φῶς μέγα, εὐτόπως δὴ τὸ ὑλικὸς ὀρώμενον ὀφθαλμαῖς, καὶ πρὸς τὰ ὕλης μετέχοντα ἀδηγοῦν τοὺς ὀρώντας· ἀλλ' ὁ νοερὸν ὅπως ἔν, εἰς τῶν τῶν ἀκαταλήπτων γνῶσιν χειραγωγεῖ τοὺς πιστευόντας, ἐκ δουλείας τε καὶ φόβου εἰς ἐλευθερίαν καὶ ἀφθαρσίαν ἐξάγοντε καὶ εἰσάγον· δεῖ γὰρ δὴ τὸ φθαρτὸν τοῦτο κατὰ τὸν θεόσοφον Παῦλον εἰς ἀφθαρσίαν μεταβαλέσθαι, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἀθανασίαν εὑρέσθαι· διὸ δὴ καὶ παντὸς λόγου ἐπέκεινά ἐστι τὸ γιγνόμενον, σῶμα φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν μεταποιούμενον, καὶ σῶμα θνητὸν θανάτου νόμον ἀρνυόμενον, τοῖς τῆς ἀθανασίας ἄνθεσι στεφανούμενον· πένθος εἰς χαρὰν καταλήξεν, καὶ συμφορᾶς εὐθυμία γεγεννημένη διάδοχος. Οὐκέτι τοίνυν οὗτ' ὄφις τοῦ λοιποῦ, τοιχωρυχήσας τὴν ἐν τῷ Ηρακλείδῳ ἀπόλαυσιν, ληστεύσει τὸν ἀπολαύοντα· οὗθ' Ἄδης, ἐπ' ἀδείας τὰς πύλας ἀνοίξας, ζύμπαν ὑποδέξεται τὸ ἀνθρώπινον, εὐδελιᾶς ἀπλῶς ἡλικίας φειδόμενος· θάνατος γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἐλαύνεται, καὶ Ἄδης πολυχρόνιον ἀποτίθεται δυναστείαν· ὁ δ' ἄνθρωπος ὁ πάλαι ἐκ παραβάσεως πεπτωκὼς εἰς δουλείαν, οὗτος ἐπ' ἰσχύτων τῶν χράνων τῇ τῆς χάριτος δωρεᾷ βασιλεύειν διδάσκεται· καὶ σὺν αὐτῷ ἡ φύσις ἅπαντα καινουργεῖται, καὶ τοῦθ' ἡμᾶς Ἀποστολικὴ γλῶσσο οὐ παύεται, λέγουσα, ἐν Χριστῷ καινῇ κτίσει, τὰ ἔργα ἡμῶν παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά· τίς σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; κάτεισι γὰρ εἰς αἴθου ὁ θεός.

ἐν καιρῷ, ἐπιεικῶς κολάζεις, εἴπη παρεῖκοι, τὸ ἀντι-
 κείμενον· (εἶγε δίκη κατὰ τὸν Σταγειρίτην ἰατρικὴ ἐστὶ κο-
 νηρία;) μήτε τοῖς τὸ ἄδικον ἐλομένοις ἐπιτρέπων παρασύρειν
 τοὺς ἀκριβεῖς, μήτε τοῖς τοῦ δικαίου ἔχομένοις συγχωρῶν ἐκ
 μιμήσεως διαφθείρεσθαι πρὸς ἐκείνους· ἀλλὰ τῷ αὐτῷ πάθει
 τοὺς μὲν ἐν τῷ νομίμῳ σταθίζων, τοὺς δὲ μεθιστῶν πρὸς
 τὸ βέλτιον. Διὰ δὲ τῶν νόμων αὐθις ἐπὶ τὰ πρακτέα βα-
 δίζοντι, οὐκ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ τῶν ἀπάντων ἄντις, ὡς μὴ μετὰ
 λόγου γενομένῳ σοὶ μέμψαιτο, τῶν ἀπάντων, οἷον δὴ λύχνου
 τοῖς σοῖς ποσὶ τοῦ θείου νόμου τιθέντος κατὰ τὸν θεοπάτο-
 ρα, καὶ φωτὸς ἐν τοῖς τρίβοις σου, ὡς ἐν σταθερᾷ μεσημ-
 βρία ἐξηγουμένου πρὸς τὴν ἀληθειαν· Περὶ δὲ τῆς χρηστό-
 τητος καὶ ἐπιεικειᾶς τί καὶ ἂν εἶποιμι; ἀλλ' ἐν τούτῳ μάλιστα
 ὑπάρχειν τὴν τοῦ Ἡγεμόνος ἀρετὴν οὐδεὶς ἔσθ' ὅστις τῶν
 ἐπὶ λόγοις κλειζομένων οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν· καθάπερ γὰρ
 τοῦ ἡλίου ἅμα προκύπτοντος τοῦ ὀρίζοντος, πάντες τῆς αὐτοῦ
 ἀκτίνος ἀπολαμβάνουσιν· οὕτω καὶ τοῦ χρηστοῦ Ἡγεμόνος
 τοὺς ὑπ' αὐτὸν, οὗς μὲν μᾶλλον, οὗς δ' ἥττον, ὡσπερ συμ-
 βαίνει ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως, τῆς εὐποιᾶς πάντας μετέ-
 χειν τὸ μέρος εἰκός· ὅτι δὲ καὶ τῆς κληθείης ταυθ' οὕτως
 ἔχει, ὑπὸ μηδενὸς μὲν κόμπου εἰς ὑπερβολὴν ἐξαιρόμενα,
 ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον καὶ πρὸς εἰδότας ταῦτα πιστούμενα, αὐ-
 τὰ δὲ ταυθ' ἄτοι πρὸς τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους ἐναγχοῦς
 εὐεργέτηται, φίλοις θ' ἅμα καὶ οἷς ὡς ἐτέρως ἔχει τὰ πρά-
 γματα, τοῖς μὲν καθ' ἡδονὴν, τοῖς δὲ καὶ πρὸς ἀχθηδόνα.
 κατὰ πᾶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, ἀνακήρυξαν πόλεμος
 γὰρ πολυετὴς ἄγων καὶ φέρων τὴν χώραν, οὐχ ὅπως παρῶν
 πολλὰ ἐπίνεγκεν αὐτῇ χαλεπὰ, ἀλλὰ καὶ εἰρήνης γεγενη-
 μένης, οὐκ ἐλάττω ὀπίσω θεοῖα, καταλέλοιπεν, οἷον γεωργίας

ἀμύλιαν, φυτουργίας στήρην, κτηνῶν παντοίων φθοράν
καὶ ὁ ἐπαχθέσκειον τὴν ἐν τοῖς ὀρίοις τῶν φρουρίων καθαι-
ρίσιν. Ἀνάγκης οὖν οὔσης εἰς τὸ ἀρχαῖον πάντα ταῦτα ἀνα-
σθεῖναι, ἵνα μὴ τὸ ὑπήκοον πόνον πόνῳ προσθέντες, ἐν προσι-
μίοις ἀποναρκήσωσι, καὶ τῶν πρώτων οὕτω τὰ δεύτερα
χαλεπώτερα γένηται, Ἡγεμόνος ἔδει χρηστότητι καὶ δυνάμει
τῶν πρὶν πολλῷ διαφέροντος, οἷς σὺ αὐτὸς Ἡγεμόνων ἀπάν-
των ἐπεικέστατε, ἀνεφάνης ἡμῖν ἄκρος τὸ συναμφοτέρον·
τά τε γὰρ παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείης ἐντετελεμένα ἐκτε-
τέλεκας ἄριστα, καὶ ὡσπερ σοὶ νῦν ἐσχάτως ἐκ χρηστότητος
πέπρακται, μυρία μὲν στόματα, μυρία δὲ γλῶσσαι παρὰ
πᾶσιν ἀνθρώποις ὑμνοῦσαι, τῆς ἀξίας οὐκ ἂν ἐξίκοιντο ὀρθῶν
γὰρ ἐκ πολλοῦ πονοῦμενον τὸ ὑπήκοον, καὶ μέγα τι τὴν ψυ-
χὴν κατὰ πατέρα φιλόστοργον παθαινόμενος, ὡς ἄλλος Σό-
λων, τὴν τῶν φόρων σεισάγθειαν αὐτοῖς ἀνεῖναι χρόνῳ τα-
κτῷ γενναίως ὑπέσθη· ταῦτα δ' οὕτω γινόμενα τίνα ἐκπλη-
ξιν τοῖς διαφόρως ἔχουσι πρὸς τὰ σὰ οὐκ ἐπήνεγκε; τίνα
δὲ τῶν φίλα φρονούντων οὐχὶ ἐνεποίησεν εὐφροσύνην καὶ ἡ-
δονήν; πῶς δ' οὐκ ἂν καὶ τὸν ἅπαντα αἰῶνα τῆ μνήμη τῶν
ἐπιγιγνομένων τοῦτ' ἀνάγραπτον ἀποκέοιτο; καὶ μάλισθ'
ἐπειδὴν ἡμῖν καὶ ἄλλων ἐτι πολλῶν πολλῆς ὑπόσεως ἐλπί-
δος; οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ἐτήσαι, τὴν προαίρεσιν πέφυκας,
ἀλλὰ πολλῷ πλείους ἐν τῷ μέλλοντι ἀποταμιεύῃ τὰς εὐ-
ποιίας· καί γε εἰκότως· εἰ γὰρ τοῦ παθεῖν κακῶς τὸ δρᾶν κα-
τὰ τὸν εἰπόντα φευκτότερον, πῶς τὸ εὖ ποιεῖν κασῶν τῶν
ἀρετῶν οὐχὶ αἰρετώτερον; καὶ ταῦθ' Ἡγεμόνι, οὐ γνώρισμα
μάλιστα τὸ φιλάνθρωπον;

Πρὸς ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα, οἷον περιλαμβόμενος
ὁ πολυούλλεκτος οὗτος λαός, καὶ περιχαρὴς ἐπὶ τούτοις γε-

νόμιμος, ὅτε ἕλθῃς ἄπας καὶ ἡ Γερουσία τοῦ Ἀρχιεπίσκο-
 νος προσερχόντος, ἐπειύχονται. Ζήτω, καὶ τὰ λοιπὰ.

Ἔτερον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος.

Θεὸς ἐπὶ γῆς τοῖς ἀνθρώποις, ἢ μᾶλλον τὸ προανάρχως
 κεκαλυμμένον μυστήριον, τοῦθ' ἡμῖν ἀποκαλύπτεται σήμε-
 ρον, τὴν τε τοῦ θεοῦ ἐξ οὐρανοῦ εἰς ἡμᾶς δηλοῦν συγκατά-
 θασιν, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν εἰς οὐρανοὺς καταγγέλλων
 ἀνάθασιν· ἐπειδὴ γὰρ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὄφρως μὲν ἀπά-
 τη, γυναικὸς δ' ἐπηρείξ ἀπαλώτερον μὲν αὐτῆς προπαθαώ-
 σης, πιθανώτερον δὲ τῷ ἐξαπιταθέντι τὸ ἀπηγορευμένον
 προσαγαγούσης, κατὰ τῆς ἐντολῆς ἐξωλίσθησε, τοῦ τε Πα-
 ραδείσου ἅμα τοῦ θεοῦ ἐξόριστος γίγνεται· καὶ ἀντὶ τῆς θείας
 καὶ ἀρχιτύπου ἐκείνης στολῆς, τοὺς δερματίνους χιτῶνας,
 τὴν παχυτέραν ταύτην σάρκα, τὴν θνητὴν καὶ ἀντίτυπον
 ἀμφιένονται· τοῦτο γοῦν ἀρχὴ καὶ ρίζα τῆς κακίας ἐγένετο·
 ἐξ ἧς πολλὰ ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ ὕστερον ἀνεβλάστησαν ἁ-
 μαρτήματα, οὔτε λόγῳ, οὔτε νόμῳ θεοῦ κωλυθῆναι δυνάμε-
 να, οὐκ ἀπληαῖς, οὐ πληγαῖς, κατκλυσμοῖς, σεισμοῖς,
 σημείοις ἐξ οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ αἴρος, ἐκ γῆς καὶ θαλάσ-
 σης· οὐδὲν τούτων ἀξιοχρεῶν γέγονε στῆσαι πῆ τὸ καχόν·
 ἀλλ' ὅσῳ συχνότερος μεταξὺ διέρρει ὁ χρόνος, τοσοῦτω τὸ
 τῆς ἁμαρτίας ἐπετείνετο ἐπὶ πλέον, φόνοι, μοιχίαι, ἀνδρο-
 μανίαι, καὶ τὸ χειρίστον μετάθεσις λατρίας ἀπὸ τοῦ πε-
 ποιηκότος ἐπὶ τὰ κτίσματα. Τίς οὖν καὶ ποίοις φαρμάκοις
 τὸ νόσπημα τοῦθ' ἱκανὸς ἦν ἰσάσθαι θνητὸς, ἢ ἀθάνατος,
 καὶ τῆς αὔλου μετέχων φύσεως; οὐδεὶς δῆπου· εἶδει ἄρα
 ἐλθόντος τοῦ τοῦ νόμου πληρώματος, ἐξαποσταλῆναι τὸν υἱὸν

νέχειν έχουσῶν, τυχούσαν τελείας ἀμφοτέρων ἀπαλλαγῆς·
 τίς γάρ οὐ διαμνημονεύει, ὅσους μὲν ἐν πολέμοις φόρους
 προσενεγκόν, ὅσοις δὲ μετὰ τούτους πράγμασι τοῖς ἄνω καὶ
 κάτω ἀνάγκη τῶν περιστάσεων καπτόμενον τὸ ὑπήκοον,
 τῶν τῶν μὲν ἀνακούφισιν εὖρε, τῶν δὲ καὶ ὅλως ἀπαλλα-
 γῆν; καί γε εἰκότως. χρηστοῦ γὰρ Ἡγεμόνος κατὰ τὸν τοῦ
 Βίαντος λόγον πλουσιώτερον μὲν οὐ, εἴγε ποτὲ παύσαιτο τῆς
 ἀρχῆς· ἐνδοξότερον δὲ καὶ μεγαλοφρονέστερον φαίνεσθαι,
 χρυσῶ μὲν δυσάλωτον, λόγῳ δὲ εὐάλωτον, γνώμη δὲ κρείτ-
 τω πάντων γεγενημένον, ἅτ' εἰδότεα καλῶς, ὡς οὐδὲν οὕτω
 περισπούδαστον ἄρχοντι, ὡς καὶ παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀρ-
 χῆς πάντα δικαίως πράττειν, καὶ παυσαμένῳ ποτὲ, πάντα
 χρηστὰ παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῷ μαρτυρεῖσθαι· τί γὰρ
 ὄφελος τῆς μὲν ἐν γράμμασι καὶ προσηγορίαις καὶ πάσῃ τῇ
 φαινομένῃ ταύτῃ τοῦ βίου δραματοουργία ἀντιποιεῖσθαι τι-
 μῆς, τῶν δὲ πραγμάτων, ἐφ' οἷς τὰ ὀνόματα, ὅπερ ἂν ἄλ-
 λος πάθος, ψευδωνύμου δόξης τυχὸν ἐφιέμενος, μηδεμίαν
 φροντίδα ἔχειν; οὐδὲ γὰρ ἐξ ἔθους ἀπλῶς, ἀλλ' ἀρετῆς καὶ
 προαιρέσεως, τῇ πρὸς τοὺς ἀρχομένους ὑπεροχῇ τὸ ἄρχων
 εἶναι κεκλήρωται· διὸ καὶ οὐκ ἄλλῳ, ἢ ταῖς τε κοιναῖς ὑπὲρ
 ἀπάντων ὠφελείαις καὶ ἐπιμελείαις, καὶ τῇ μεμερισμένῃ τῶν
 ὅλων ἐπιστάσι πλεόν ἔχειν ἐκάστου τῶν ὑπηκόων ἑαυτῷ
 ὀφειλόμενον συνεπίσταται· ἐν οὕτω πάνθ' ἑμὶν ἐκ δίκης καὶ
 νόμου καὶ ἅμα ἄρχοντος ἀγαθοῦ κατὰ τρόπον πάντα εἴη δια-
 κοσμούμενα· ὧν ἄνευ οὐδ' ἀπόλαυσις οὐδενός, οὐδὲ χρῆσις
 ἀγαθῆ τῶν παρόντων, οὐδὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς οὐδὲν ὄφελος·
 δίκη γὰρ νόμου ἂν εἴη τέλος· νόμος δὲ, ἔργον ἄρχοντος· ἄρ-
 χων δὲ, εἰκὼν θεοῦ τοῦ πάντα ὀρθῶς διέποντος καὶ κοσ-
 μοῦντος.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴη ἂν ἴσως καὶ ἐτέρῳ κοινά· ὁ δὲ οὖν,

μεγαλοπρεπέστατε Ηγεμόν, ἐξαιρετόν ἐστι παρὰ κᾶσι, καὶ ὁ σιωπηθὴν μεγίστην ἀπειροκαλίαν καταγωγή τοῦ λόγου, ἐκείνόν ἐστι, τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόμουσον πρὸς ὃ οὐτ' ἐξωθέν τις ἰσχύει ἐπήρεια, οὔτε φθόνος ὁ παρὰ τῶν ὁμοτέχων τοῖς τῶν Μουσῶν ἡμῖν ταπεινοῖς νεοκόροις τε καὶ θαράπουσι σὺν πολλῷ θορύβῳ ἀντιστρατεύων πρὸς ὃν κατάφεύγειν πεφύκασιν οἱ ταῖς τῶν καλῶν κατὰ τοὺς φαύλους τῶν δημαγωγῶν ἀντιπολιτευόμενοι κρᾶξεις, καὶ τὰ καθεστῶτα διαστρέψαι ἐπιβαλλόμενοι· οἱ γὰρ τοιοῦτοι, ἐπειδὴν οἰκείας σφίσιν αὐτοῖς εὐρωσι προκιρέσεις, τί οὐκ ἂν πράττουσαν μέχρις ἂν αὐταῖς ἀποχρήσωνται πρὸς τὸ ἴδιον βούλημα; ἀλλ' ὁ φιλόμουσος ζῆλος τοῦ ὕψους σου, κρείττων οἰασθῆν ἀπάτης γενομένου, οἷον εἰκὸς ἦν τὸν μετὰ κρατίστης καὶ προαιρέσεως καὶ συνέσεως εὐγνωμοσιν ὑπηκόοις τὸ πάντων κάλλιστον ταῦτο ἔργον, τὸ Σχολεῖόν φημι, συστήσαντα, καὶ κρατύναντα, τὰς τε καταμέμψεις ἐκείνων διέλυε, καὶ τοῦ λοιποῦ ἡσυχίαν ἡμῖν παρέσχεν,

» Ὡσπερ τις θεῶν ἀνασιράζων καὶ κατακόπτων φρένας.

Δεινὸν γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς, εἴτις καὶ τὴν περὶ ταῦτα σου δόξαν, καὶ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν λυμαίνεσθαι ἐπιβάλλοιτο· διὸ κρότος ἦν ἐπὶ τούτοις καὶ μυρία ᾠδὴ πολυαριθμῶν ἀνθρώπων, παίδων, πατέρων, μητέρων, ἀπάντων εὐγνωμονούντων, καὶ γλιχομένων τῆς κοινῆς βελτιώσεως, καὶ τότε μὲν, ἡ νίκη νενίκηκεν ἡ ἀλήθεια, ἐπᾶνεσάντων καὶ θυσάντων σωτήρια· καὶ νῦν μετὰ παντὸς τοῦ Κλήρου καὶ τῆς Γερούσιας, τοῦ Ἀρχιποίμενος προεξάρχοντος, εὐφημούντων καὶ εὐχομένων. Εἶη σου τὸ τρισόλβιον ὕψος· καὶ τ. λ. π.

» Τοιοῖσδ' ἦσε τύραννον, ψευδόμενος μέγα Δούκας,
Δυσσητὴν ὄφιν εἰς ἥπιον ἦθος ἄγων.

» Νήπιος, Αἰθίοπος δέρριν ὄνοφερὰν ἀπομάττων.
Ἄσκις ἰὸν μὲν ἐμεῖν, εὐ μέλι δ' οἶδε φύειν.

» Οὐδέ γε φεύγειν ἦν ποθ' ὄλωσ, βωστρεῖν τε Ἑραταῖν
Μητέρα δεινὴν, ἢ μετ' ἔκα πῆμα βροταῖς.